

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 62 0 Ps 004401 17 Rev 3
Banjaluka, 03.10.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću koje sačinjavaju sudije ovog suda i to, Darko Osmić kao predsjednik vijeća, te Jadranka Stanišić i Davorka Delić kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca, a.d. B. M., zastupanog po punomoćniku, R.Ć., advokatu iz B., protiv tuženog, ZDP RiTE G., zastupanog po punomoćniku, N.R., advokatu iz T., te umješaća na strani tuženog, Mješoviti holding ERS, Matično preduzeće a.d. T., zastupanog po punomoćniku, J.M., advokatu iz T., radi ispunjenja ugovora i naknade štete, te po protivtužbi tuženog, ZDP RiTE G., zastupanog po punomoćniku, N.R., advokatu iz T., te umješaća na strani tuženog, Mješoviti holding ERS Matično preduzeće a.d. T., zastupanog po punomoćniku, J.M., advokatu iz T., protiv tužioca, a.d. B. M., zastupanog po punomoćniku, R.Ć., advokatu iz B., radi ispunjenja ugovora, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 62 0 Ps 004401 10 Pž od 22.12.2011. godine, na sjednici održanoj dana 03.10.2017. godine donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 62 0 Ps 004401 10 Pž od 22.12.2011. godine ukida, u dijelu kojim je potvrđena prvostepena presuda u pogledu protivtužbenog zahtjeva tuženog i tužilac obavezan da mu isplati 25.575,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 21.04.2004. godine, kao i u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka i predmet u tom dijelu vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U preostalom dijelu revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Trebinju broj 62 0 Ps 004401 06 Ps od 16.7.2010. godine odbijen je zahtjev tužioca kojim je tražio: da se tuženi obaveže da mu po osnovu izvedenih radova u 2001. i 2002. godini plati 4.250.720,51 KM, od čega, na ime glavnog duga 2.359.406,15 KM, kamate do 7.3.2003. godine 73.043,43 KM i kamate od 7.3.2003. godine do 31.12.2006. godine 1.818,270,93 KM, te zakonsku zateznu kamatu na glavni dug od 1.1.2007. godine do isplate; da se tuženi obaveže da mu po osnovu pretrpljene štete isplati 14.410.287,53 KM od čega, na ime glavnog duga 7.470.119,80 KM i kamate 6.940.167,73 KM zaključno sa 31.12.2006. godine, kao i zakonske zatezne kamate na glavni dug od 1.1.2007. godine do isplate, te da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 55.142,00 KM.

Istom presudom usvojen je protivtužbeni zahtjev tuženog, te tužilac obavezan da mu isplati 25.575,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 21.4.2004. godine, kao i da mu, na ime troškova parničnog postupka, isplati 117.439,25 KM.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 62 0 Ps 004401 10 Pž od 22.12.2011. godine, žalba tužioca je djelimično usvojena, te odluka o troškovima parničnog postupka preinačena, tako što je tužilac obavezan da tuženom, na ime troškova parničnog postupka, isplati 60.860,00 KM umjesto 117.439,25 KM. U preostalom dijelu žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i udovolji zahtjevu tužioca, a odbije protivtužbeni zahtjev tuženog ili ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju, umješac na strani tuženog je predložio da se revizija odbije.

Povodom revizije tužioca, Vrhovni sud Republike Srpske je donio presudu broj 62 0 Ps 004401 13 Rev 2 od 18.03.2014. godine kojom je odbio reviziju tužioca, ali je Ustavni sud Bosne i Hercegovine odlukom broj AP-2021/14 od 06. jula 2017. godine tu presudu ukinuo i predmet vratio ovom sudu radi donošenja nove odluke u skladu sa članom II/3 e) Ustava BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca kojim traži: da se tuženi obaveže da mu po osnovu izvedenih radova u 2001. i 2002. godini plati 4.250.720,51 KM, od čega, na ime glavnog duga 2.359.406,15 KM, kamate do 7.3.2003. godine 73.043,43 KM i kamate od 7.3.2003. godine do 31.12.2006. godine 1.818,270,93 KM, te zakonsku zateznu kamatu na glavni dug od 1.1.2007. godine do isplate; da se tuženi obaveže da mu po osnovu pretrpljene štete u 2001, 2002 i 2003 godini, isplati 14.410.287,53 KM od čega, na ime glavnog duga 7.470.119,80 KM i kamate 6.940.167,73 KM zaključno sa 31.12.2006. godine, kao i zakonske zatezne kamate na glavni dug od 1.1.2007. godine do isplate.

Ovako postavljen zahtjev tužilac zasniva na tvrdnji: da su parnične stranke zapisnikom od 21.2.2001. godine savnile svoja međusobna potraživanja sa 31.12.2000. godine, prema kojem je tuženi u obavezi prema tužiocu 48.951,14 KM; da tuženi nakon toga, nije ispunio svoje ugovorene obaveze po ugovorima iz 2001 i 2002. godine, поближе navedene u tužbi, u ukupnom iznosu 2.359.406,15 KM; da je tužilac, u periodu od 2001 do 2003 godine, pretrpio štetu, u vidi izgubljenih radnih sati, jer da ga tuženi nije blagovremeno snabdjeo sa gorivom, nije mu blagovremeno obezbjedio pristup gradilištu, te povremeno naređivao obustave rada, kao i da je izgubio određenu dobit, zbog raskida ugovora od 2.3.2001. godine i pretrpio štetu zbog neblagovremenog plaćanja.

Predmetom spora je i protivtužbeni zahtjev tuženog kojim traži, da se tužilac obaveže da mu isplati 25.575,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 21.4.2004. godine, koliko je tuženi u preplati, nakon savnjavanja međusobnih potraživanja parničnih stranaka.

Po provedenom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da su parnične stranke bile u poslovnom odnosu u periodu od 1997.. godine do 2003. godine na osnovu dvanaest pismenih ugovora i šest aneksa tih ugovora; da je poslovni odnos između parničnih stranaka podrazumijevao, obavezu tužioca da za tuženog uradi poslove otkopavanja, utovara, transporta, odlaganja i planiranja otkrivki, te eksploataciju uglja i obavezu tuženog da tužiocu za taj njegov rad plati naknadu; da su zapisnikom od 21.2.2001. godine parnične stranke savnile svoja potraživanja sa 31.12.2000. godine, prema kojem je tuženi u obavezi prema tužiocu 48.951,14

KM; da je uslov za provođenje ovog zapisnika, kao finansijsko-knjigovodstvenog dokumenta, bila kontrola i ovjera od strane odgovornih lica tuženih, što nije učinjeno, pa taj zapisnik od 21.2.2001. godine nije nikad proveden kod tuženog; da je iz tih razloga izvršeno vještačenje za cjelokupan priod poslovanja između parničnih stranaka, od 1997. do 2003. godine, po E. institutu Banjaluka; da iz nalaza i mišljenja E. instituta B. od septembra 2009. godine proizlazi, da je potraživanje tužioca prema tuženom, 41.715.521,00 KM, a potraživanja tuženog prema tužiocu, 41.741.096,00 KM, tako da je tuženi u preplati, 25.575,00 KM; da iz nalaza i mišljenja E. instituta B. takođe proizlazi, da su međusobna potraživanja parničnih stranaka izmirivana putem kompenzacija, asignacija i njima sličnih poslova, a najmanje žiralno, tako da prilikom plaćanja usluga, tuženi nije navodio za koje račune se vrši plaćanje; da je prilikom obračuna međusobnih potraživanja parničnih stranaka, iz njihovog poslovnog odnosa u periodu od 1997-2003 godina, E. institut B. imao u vidu i štetu koju je tužilac trpio zbog izgubljenih radnih sati, usljed povremenih naređenja tuženog da se obustave radovi; da je visina štete utvrđena prema broju izgubljenih radnih sati upisanih u građevinsku knjigu; da se vještaci E. instituta B., nisu mogli izjasniti u pogledu štete, izgubljenih radnih sati, koju je tužilac navodno trpio zbog propusta tuženog da ga blagovremeno snabdjeva gorivom i omogući pristup gradilištu, te izgubljene dobiti zbog raskida ugovora, jer da za to nisu imali objektivnih pokazatelja u priloženoj dokumentaciji; da se prema priloženoj dokumentaciji, nije moglo zaključiti, da je tuženi bio u obavezi da tužioca snabdjeva sa gorivom, ali da iz pojedinih ugovora proizilazi obaveza tuženog da tužioca snabdje sa gorivom o trošku tužioca; da je prema pojedinim ugovorima, tuženi bio u obavezi da obezbjedi topli obrok radnicima tužioca o trošku tužioca; da je tužilac podnio tužbe radi ispunjenja ugovora, 7.3.2003. godine, a tužbu radi naknade štete 07.12.2004. godine; da je tuženi podnio protivtužbu radi naknade štete i ispunjenja ugovora, 26.4.2004. godine; da je u toku postupka došlo do spajanja parnica; da je tužilac podneskom od 1.7.2010. godine precizirao tužbeni zahtjev, tuženi, 18.02.2010. godine konačno precizirao protivtužbeni zahtjev.

Temeljem ovakvog činjeničnog utvrđenja prvostepeni sud je zaključio, da zahtjev tužioca nije osnovan, a da je protivtužbeni zahtjev tuženog osnovan, pa je sudio tako, što je donio odluku kao u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i zaključak prvostepenog suda, sem u pogledu odluke o troškovima parničnog postupka, pa je sudio tako, što je donio odluku kao u izreci drugostepene presude.

Odluka drugostepenog suda je pravilna u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu tužioca, ali ne i u dijelu kojim je odlučeno o protivtužbenom zahtjevu tuženog.

Nije sporno, da su parnične stranke 12.2.2001. godine potpisale zapisnik o usaglašavanju poslovnih knjiga između istih i da je tim zapisnikom konstatovano, da su obaveze tuženog prema tužiocu, na dan 31.12.2000. godine, u poslovnim knjigama koje se vode kod tužioca, u korist tužioca u iznosu od 48.951,83 KM, te da će se stanje međusobno složiti, nakon što i tuženi provede zadane stavke po tom zapisniku, nakon kontrole i ovjere od strane odgovornih lica.

Kako nije sporno, da zapisnik o usaglašavanju poslovnih knjiga između parničnih stranaka od 21.02.2001. godine, nije knjižen u poslovnim knjigama tuženog, jer obračun nije prihvaćen, pravilan je zaključak nižestepeni sudova, da je osnovanost zahtjeva tužioca na ime njegovog potraživanja po osnovu izvršenih usluga tuženom, valjalo cijeliti za cijeli period njihovog poslovnog odnosa, od 1997. godine do 2003. godine.

Stoga su neosnovani revizioni prigovori, da su nižestepeni sudovi prekoračili tužbeni zahtjev, kada su na osnovu vještačenja izvršenog za cijeli period poslovanja parničnih stranaka, od 1997. godine do 2003. godine, donijeli odluku, mada se zahtjevom iz tužbe tražilo ispunjenje ugovora za 2001. i 2002. godinu i naknada štete za 2001., 2002. i 2003. godinu.

Sama činjenica, da je da je tužilac istakao prigovor zastarjelosti svog potraživanja za period od 1997. godine do 2001. godine, je bez uticaja na drugačiji zaključak, jer takav prigovor, shodno odredbama člana 360. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17./93, 3/96 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO) je mogao istaći samo tuženi kao dužnik, ali ne i tužilac sam sebi.

Drugim riječima, kako tuženi nije prihvatio da je zapisnikom od 21.02.2001. godine sravnjeno stanje između parničnih stranaka sa 31.12.2000. godine, to su pravilno postupili nižestepeni sudovi kada su odluku o zahtjevu tužioca i protivtužbenom zahtjevu tuženog donijeli na osnovu nalaza i mišljenja E. instituta Ba., koji je svoj nalaz i mišljenje zasnovao na cjelokupnom periodu poslovanja parničnih stranaka, od 1997. godine do 2003. godine, a ne na osnovu nalaza i mišljenja I. e. nauka koji je svoj nalaz i mišljenje zasnovao na međusobnom potraživanju parničnih stranaka u 2001. i 2002. godini.

Kada se ima u vidu, da je E. institut B., sačinio nalaz i mišljenje na osnovu svih 12 ugovora zaključenih između parničnih stranaka i svih 6 aneksa ugovora, te kompletne dokumentacije parničnih stranaka, na način da za svaki utvrđeni iznos imaju pokriće u priloženoj dokumentaciji, za razliku od nalaza i mišljenja I. e. nauka B., zbog čega i jeste nakon njih angažovan E. institut B., pravilno su postupili nižestepeni sudovi, kada su svoje odluke temeljili na nalazu i mišljenju E. instituta B.

Imajući u vidu ove razloge, nema mjesta tvrdnji da se radi o dva oprečna nalaza i mišljenja, te da su nižestepeni sudovi olako prešli preko prijedloga da se izvrši supervještačenje.

Naime, prihvatajući u svemu nalaz i mišljenje E. instituta B., kao potpun i argumentovan, nije bilo mjesta prijedlogu za supervještačenje.

Ovo tim prije, što E. institut B. nije ni u kakvom sukobu interesa sa parničnim strankama, jer za to nisu ispunjeni uslovi iz odredaba člana 1. stav 2. te člana 2. stav 2. Zakona o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 73/08).

Pravilno nalazi drugostepeni sud, da se u pogledu izuzeća vještaka primjenjuju odredbe člana 153. u vezi sa članom 357 Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu ZPP), ali da tužilac nije dokazao, da postoji ijedna okolnost iz odredaba člana 357. ZPP za izuzeće E. instituta B. da vještači u predmetnom slučaju, zbog čega se i prigovori istaknuti u tom pravcu, ukazuju neosnovanim.

Stoga, na takav zaključak ne utiče ni tvrdnja, da E. institut B. ima stalnu poslovnu saradnju sa Vladom Republike Srpske i ERS.

Kako iz nalaza i mišljenja E. instituta B. jasno proizilazi, da je isti sačinjen na osnovu cijelokupne dokumentacije u vezi poslovanja parničnih stranaka od 1997. godine do 2003. godine, nema mjesta prigovoru, da nižestepeni sudovi nisu imali u vidu zapisnik od 30.11.2000. godine o usaglašavanju međusobnih potraživanja parničnih stranaka sa tim datumom.

Prihvatajući u svemu razloge nižestepenih sudova, zasnovanih prvenstveno na nalazu i mišljenju E. instituta B., da tužilac nije dokazao, da je pretrpio štetu u vidu izgubljenih radnih sati, jer da ga tuženi nije blagovremeno snabdjeo sa gorivom i nije mu blagovremeno obezbjedio pristup gradilištu, kao i da je izgubio određenu dobit, zbog raskida ugovora od 2.3.2001. godine i pretrpio štetu zbog neblagovremenog plaćanja, ovaj sud nalazi, da se isti ne dovode u pitanje revizionim prigovorima, da se u spisu nalaze obavještenja tuženog upućena

tužiocu da će se obustaviti radovi na iskopavanju uglja, jer da tuženi nije u mogućnosti da redovno isporučuje gorivo.

Naime, nije sporno da su parnične stranke u svom višegodišnjem poslovnom odnosu, između ostalog, često ugovarale da tuženi kao investitor obezbijedi gorivo tužiocu kao izvođaču, ali na teret tužioca, tj. izvodjača radova.

Kako tužilac, što jasno proizilazi iz nalaza i mišljenja E. instituta B., zasnovanog na cjelokupnoj dokumentaciji parničnih stranaka, pa i na građevinskoj knjizi, nije dokazao, koliko je izgubio radnih sati zato što mu tužilac nije dostavio gorivo na vrijeme, bez uticaja su na drugačiji zaključak suda, obavještenja tuženog da tužilac obustavi radove, jer da mu nije u mogućnosti dostaviti gorivo.

Ovo tim prije, što iz nalaza i mišljenja E. instituta B. proizilazi, da je na osnovu građevinske knjige tužioca utvrdio, da je tužilac zbog obustave radova po nalogu tuženog, pretrpio štetu u vidu izgubljenih radnih sati u ukupnom iznosu od 614.874,00 KM, a da za ostale vidove štete koju potražuje tužilac nije imao dovoljno objektivnih pokazatelja.

Mada slijedom datih razloga proizilazi, da ovaj sud u svemu prihvata stanovište nižestepeni sudova da zahtjev tužioca nije osnovan, pravilno se revizijom ukazuje, da se takav zaključak nije mogao donijeti u pogledu odluke nižestepeni sudova kojima je odlučeno o protivtužbenom zahtjevu tuženog.

Naime, podneskom od 26.04.2004. godine tuženi je istakao protivtužbeni zahtjev tražeći da se tužilac obaveže da mu na ime naknade štete, poblize opisane u protivtužbi, isplati 393.533,00 KM i na ime ispunjenja ugovora za isporučene tople obroke i gorivo u periodu od januara do septembra 2003. godine 37.011,60 KM.

Imajući u vidu nalaz i mišljenje E. instituta B., da je u periodu od 1997. godine do 2003. godine, tužilac ostao dužan tuženom, na ime isporučenih toplih obroka i goriva, 20.000,00 KM, odnosno, da za navedeni period tužilac duguje tuženom ukupno 25.575,00 KM, tuženi je podneskom od 18.02.2010. godine precizirao protivtužbeni zahtjev i tražio da se tužilac obaveže da mu isplati 25.575,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 21.04.2004. godine.

Kako kod takvog stanja stvari jasno proizilazi, da je preciziranim protivtužbenim zahtjevom od 18.02.2010. godine, tuženi prvi put obuhvatio i potraživanja na ime toplog obroka i goriva za period od 1997. godine do 2003. godine, pravilno se revizijom ukazuje, da je na taj način došlo do povećanja protivtužbenog zahtjeva u pogledu ispunjenja ugovora na ime toplog obroka i goriva, a što podrazumjeva njegovo preinačenje u smislu odredaba člana 56 stav 1. ZPP.

Obzirom da su nižestepeni sudovi to previdjeli, propustili su pravilno cijiniti prigovor zastarjelosti protivtužbenog zahtjeva u smislu odredaba člana 374 ZOO, zbog čega nisu utvrdili činjenice relevantne za osnovanost zahtjeva iz protivtužbe.

Stoga je ovaj sud sudio tako, što je primjenom odredaba člana 250. stav 2., a u vezi sa članom 456 a) ZPP, ukinuo odluku drugostepenog suda i sudio kao u stavu 1. izreke ove presude, a primjenom člana 248. u vezi sa članom 456. a) ZPP, sudio kao u stavu 2. izreke ove presude.

U ponovnom postupku, drugostepeni sud će pravilnom primjenom procesnog i materijalnog prava donjeti na zakonu zasnovanu odluku u pogledu protivtužbenog zahtjeva tuženog.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić